

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske novice izhajajo vsak petek; ako
je ta dan praznik, dan poprej.

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1.50 K. Naročnina
za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko 4.50 K.

Vse dopise, naročnino in oznanila
sprejema tiskarna J. Krajec nasl.

List in oglasi se plačujejo naprej.

Prestolonaslednik Franc Ferdinand in njegova soproga Zofija umorjena.

V nedeljo zvečer je došla tudi v Novomesto pretresujoča vest, da je prestolonaslednik in njegova soproga postal žrtev zločinske roke. Veliki kapiteljski zvon je s tužnim glasom naznanjal Novomeščanom in okoličanom, da se je zgodilo nekaj izrednega; da je preminula ena večjih glav. Bliskoma se je raznesla iz kapitelja vest po mestu. Sprva ljudje kar verjeti niso hoteli in so se še vedno tolažili, češ, morda pa ni tako hudo — konečno so pa vendar morali verjeti. Naenkrat je bilo celo mesto po koncu; ljudje so se klaverno sprehajali po ulicah, na licu jim je bila čitati neutolažljiva žalost. Večini ljudstva so igrale solze v očeh; občutljivejši so se kar razjokali kakor mali otroci.

Kakor znano, se je prejšnji teden mudil prestolonaslednik v Bosni in se udeležil v soboto velikih vojaških vaj. Prestolonaslednik je bil z vajami še posebno zadovoljen in izrekel posebno hvalo častnikom in moštvu. Zadnje njegove besede v pisni zahvali so bile: „To povelje naj se objavi takoj vsem vojakom v njihovih materinskih jezikih.“ V nedeljo se je imel vršiti slovesni sprejem v Sarajevu. Policija je baje že naprej tu in tam razkrila vele-srbske zarotnike in še s podvojeno pazljivostjo skrbela za red.

Nadvojvoda in njegova soproga sta se v avtomobilu ob 10. uri predpoldan peljala v večjem spremstvu na sarajevski rotovž. V bližini rotovža je naenkrat proti avtomobilu priletela bomba; nadvojvodu namenjena bomba se je k sreči odbila. Razletela se je bomba, ko se je avtomobil od zločinskega kraja bil primerno oddaljil, in ranila le adjutanta deželnega šefa in grofa Boos-Waldeck, ki sta se peljala za nadvojvodo, in kakih 20 ljudi izmed občinstva. Nadvojvodi in njegovi soprogi se ni zgodilo ničesar; kljub temu, da so jima nadaljno vožnjo odsvetovali, sta jo vendar nadaljevala proti rotovžu vidno razburjena. Tu ju je sprejel sarajevski občinski odbor; nadvojvoda je ves razburjen nagovoril občinske svetnike: „Kakšno gostoljubje vlada tu? Človek pride v deželo in proti njemu se izvrši atentat. To sem hotel povedati. Sedaj nadaljujte.“

Bomba se je razletela s tako silo, da je prebila na trgovinah železne žaluzije; imela je obliko steklenice in je bila napolnjena z žebli in nasekanim svincom. Napadalec je 21 let stari stavec Cabrinović; pri zaslišanju je izjavil, da je bombo dobil v Beogradu od nekega odnotnega anarhista, katerega imena pa noče povedati. Sicer pa

taji, da bi imel sokrivce. Pri zaslišanju se je Cabrinović obnašal jako cinično. Ko je vrgel bombo, je hotel skočiti v reko, da bi pobegnil, pa ljudje so ga prijeli, pretepli in izročili policiji. Nekaj korakov od drugega atentata so našli tretjo bombo, katero je ondi pripravljeni tretji atentator vrgel proč, ko je videl, da se je Princieu atentat posrečil.

Po sprejemu v mestni hiši sta se nadvojvoda in njegova soproga peljala po mestu, da bi obiskala v garnizijski bolnici podpolkovnika Merizzija, katerega je bila ranila bomba. Ko je zavil avtomobil v Franc Jožefovo ulico, se je priril v bližino nadvojvodovega avtomobila 19 let stari dijak osmega gimnazijskega razreda Princić, ki je oddal dva strela iz brovnjga. Prva krogla je prodrla karoserijo avtomobila in zadela vojvodinjo Hohenberg v desno stran trebuha. Drugi strel je zadel prestolonaslednika v vratno žilo. Vojvodinja je padla v naročje prestolonaslednikovo. Bila je takoj nezavestna. Nekaj minut pozneje se je onesvestil tudi prestolonaslednik, ki je imel vso obleko okrvavljeno. Napad se je izvršil z bliskovno naglico.

Mnogo okoli stojičih vsled ropota avtomobilov ni čulo niti strelav, dasi je ulica na kraju atentata jako ozka. Ravno vsled tega, ker je ondi ulica ozka, je mogel napadalec streljati iz neposredne bližine. Nekterim damam se je napadalec Princić že pri prvem atentatu zdel sumljiv, ker je stal ob vogalu in je imel roko v žepu. Na izrečno željo nadvojvodovo so opustili vojaške odredbe po prvem atentatu, ki so jih nameravali izvršiti po prvem atentatu, ker se je nadvojvoda izrekel, da naj dnevni program kljub prvemu atentatu ostane neizpremenjen. Nadvojvodo in njegovo soprogo so prepeljali v konak, kjer sta kmalu na dobljenih poškodbah umrla.

Množica je takoj prišla in policija takoj aretirala napadaleca osmošolca Princića in ga skoro linčala. Napadalec je doma iz kraja Grahovo, okraj Livno, ter je dalje časa študiral tudi v Beogradu. Pri zaslišanju je izjavil, da je že dolgo časa imel namen iz nacionalističnih ozirov izvršiti atentat na kako visoko stoječo osebo in jo usmrtili. Čakal je, da se pripelje avtomobil nadvojvodov in zavije v Franc Jožefovo ulico. Ko je ondi avtomobil počasi vozil, je dvignil roko, da strelja, za trenutek se je pa obotavljal, ko je videl, da sedi v vozu tudi vojvodinja. Nato pa se hitro odločil, oddal zaporedoma dva strela. Morilec taji, da bi imel sokrivce.

Torej trije napadi so bili pripravljeni; iz tega jasno sledi, da so bili napadalcji dogovorjeni in da tiči za temi cela vrsta vele-srbskih zarotnikov, ki imajo zveze z Beogradom. Že prejšnji teden so srednješolski profesorji opozarjali deželno vlado na sumljivo obnašanje srbskih srednješolskih dijakov in na razširjeno vele-srbsko propagando med njimi. Zadnji čas so se opetovano vršili na ulici napadi dijakov na profesorje in na uradnike.

Zadnje dni se je izvršilo v Sarajevu več hišnih preiskav. V nedeljo so tudi izvršili celo vrsto hišnih preiskav — okoli 37 —, kjer so našli mnogo sumljivega gradiva. Policija je prepričana, da se gre za pravcato organizirano zaroto. Policijskega šefa sarajevskega Gaerte splošno napadajo, ker ni izvršil vseh varnostnih priprav, ko je vendar že naprej znal, da zarota obstaja.

Nadvojvodo Frana Ferdinanda so svarili, naj se bosenskih vojaških vaj ne udeleži, ker je veliko-srbska agitacija zadnji čas se ondi zelo razširila. Prestolonaslednik je pa svarila odločno odklanjal in je samo poizkušal, da bi pregovoril svojo soprogo, naj ga ne spremlja. Vendar se njegova ljubeča soproga ni dala pregovoriti, ampak ga je spremljala kljub prigovarjanju, kakor da bi slutila, na njegovo zadnjo pot. Ko je počil strel, je še v svoji veliki ljubezni hotela s svojim telesom kriti nadvojvoda pred strelji.

Cesarju so takoj brzojavno nesrečo sporočili. Ko je cesar izvedel o smrti prestolonaslednikovo, je bil nekaj časa kakor omamljen. Šele po dolgem času se je zavedel in vzdihnil: „Meni ne ostane nič prizanesenega.“ Solze so mu lile iz oči. Takoj je dal povelje, naj se vse pripravi za takojšnji njegov odhod iz Isla, kjer je bival, na Dunaj.

Ko so došli brzojavi, so vsi večji listi prinesli v posebni izdaji prva poročila. Ljudje so se kar trgali za liste in plakajoče prebirali žalostne vesti.

Slovensko ljudstvo je ta udarec zadel v dno srca. Vsakdo je znal, s kako veliko ljubeznijo se je rajni prestolonaslednik zavzemal za nas Slovence in Jugoslovane sploh. Prestolonaslednik je predobro poznal veliko udanost in zvestobo Slovencev in Hrvatov do cesarske hiše in jo je znal ceniti. Z njegovo smrtjo je izgubilo naše ljudstvo veliko lepih nad, katere je stavilo na svojega ljubitelja. Prestolonaslednik in njegova blaga soproga sta sicer mrtva, a naše ljudstvo ne bo nikdar pozabilo njune lju-